

OPONENTSKÝ POSUDOK K INAUGURAČNÉMU KONANIU

Uchádzač: doc. Mgr. et Mgr. Adriána Ingrid Koželová, PhD.
Pracovisko uchádzača: Prešovská univerzita, Filozofická fakulta, Inštitút romanistiky
Odbor HIK: prekladateľstvo a tlmočníctvo
Oponent: prof. PhDr. Lubomír Guzi, PhD.
Pracovisko opONENTA: Inštitút rusistiky, Filozofická fakulta, Prešovská univerzita
v Prešove, ul. 17. novembra 1, 080 01 Prešov

Predložený oponentský posudok som vypracoval na základe vymenúvacieho dekrétu za opONENTA č. 12/4/2021 podpísaného predsedníčkou Vedeckej rady Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove a dekanou fakulty, prof. PhDr. Beátou Balogovou, PhD., MBA, zo dňa 11.10.2022 a na základe predloženého inauguračného spisu uchádzačky, ktorý obsahuje všetky potrebné podklady v zmysle príslušnej legislatívy.

Pri vypracúvaní oponentského posudku k inauguračnému konaniu doc. Mgr. et Mgr. Adriány Ingrid Koželovej, PhD. som vychádzal z inauguračného spisu, obsahujúceho životopis uchádzačky, prehľad jej pedagogickej činnosti, prehľad riešených výskumných projektov a ďalších vedeckých prác a výkonov, zoznam pôvodných vedeckých a odborných prác a výkonov, zoznam preukázateľných ohlasov na vedeckú činnosť, prehľad doterajšej publikačnej činnosti a dosiahnutých výsledkov, charakteristiku najdôležitejších vedeckých výsledkov uchádzačky, doklad o ukončených doktorandoch, vedecko-pedagogickú charakteristiku uchádzačky a zoznam publikácií.

Kvalifikačné predpoklady

Doc. Mgr. et Mgr. Adriána Ingrid Koželová, PhD. vyštudovala v roku 1999 študijný odbor *francúzska filológia* na Filozofickej fakulte PU v Prešove a v roku 2003, tamtiež, študijný odbor Prekladateľstvo a tlmočníctvo – španielsky jazyk a kultúra. Vedeckú hodnosť PhD. v odbore 81-02-9 – literárna veda získala v roku 2010 na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove. Vedecko-pedagogický titul docent získala vo vednom odbore 2. 1. 35 prekladateľstvo a tlmočníctvo v roku na FF PU v Prešove v roku 2019. V dizertačnej práci na získanie titulu doktora filozofie sa venovala problematike prijatia diela Gabriela Garcíu Márqueza na Slovensku. V habilitačnej práci skúmala problematiku prekladu kultúrnych referencií z antiky vo vzťahu ku kultúrnym kompetenciám prekladateľa. Jej kvalifikačné predpoklady ju predurčujú predovšetkým na výskum v oblasti románskych filológií, konkrétnejšie ich literatúr z pohľadu literárnovedného, tak aj vo vzťahu k umeleckému prekladu a širším kulturologickým otázkam.

Pedagogická činnosť

Vedecko-pedagogická a ďalšia odborná činnosť inaugurantky je prakticky od jej začiatku spojená s Filozofickou fakultou Prešovskej univerzity v Prešove na ktorej pôsobí už viac než dve desaťročia, ako bolo konštatované vyššie, to jest od získania vedecko-pedagogických hodností „PhD.“ a „docent“. Jej vedecko-výskumnému profilu zodpovedá aj pedagogická činnosť. Je orientovaná na sprostredkovanie a výučbu predmetov spojených

s klasickými jazykmi, hlavne latinským jazykom a naň nadväzujúcimi súčasnými románskymi jazykmi, často však v komparácii s dominujúcou súčasnou angličtinou. V zásade ide o výučbu jazyka vo vzťahu k literatúre, širšiemu kulturologickému kontextu vychádzajúcemu z jazykového a kultúrneho dedičstva latinčiny, no hlavne v relácii s literárnymi pamiatkami a dielami španielskej a francúzskej proveniencie, často v ozrejmnení a sprostredkovaní slovenskému čitateľovi, študentovi a celkovému intelektuálnemu recipientovi vo všeobecnosti. Tomu zodpovedá aj skladba predložených predmetov v časti 3 posudzovaného inauguračného spisu. Významnou zložkou pedagogickej činnosti predkladateľky inauguračného spisu je výučba disciplín súvisiacich s umeleckým a odborným prekladom, a to ako na teoretickej, tak aj praktickej úrovni. Ako sa zmienime nižšie, výučba zabezpečovaných disciplín je odrazom vedecko-výskumnej činnosti inaugurančky, ktorú týmto dopĺňa a je zárukou vysokej erudovanosti doc. Adriány I. Koželovej v oblasti praktických otázok španielskeho a francúzskeho jazyka a prekladovej aplikácii systémových otázok vzájomného vzťahu jazyka, literatúry, kultúry a prekladu. Počas svojho doterajšieho pôsobenia odvieďla ako školiteľka 25 záverečných bakalárskych a 16 magisterských prác. Je úspešnou školiteľkou 2 ukončených doktorandov, ktorých práce kontinuálne nadväzujú na vedecko-pedagogický profil uchádzačky. Oceňujeme aktuálnosť spracúvaných tém, hlavne vedeckých, kulturologických a metodologických otázok spojených so súčasnými globalizačnými trendami, preberaním novej lexiky do románskych a slovanských jazykov z dominantného anglického jazyka a pod. Uchádzačka v nich upozorňuje na celý rad sémantických a štylistických posunov, ktoré narúšajú nielen jazykovú normu cieľových jazykov, ale zákonite spôsobujú problémy pri preklade a tlmočení. V inauguračnom spise sa uvádza autorstvo dvoch učebníc pre vysoké školy a dvoch vysokoškolských skript, na ďalších troch sa podieľala v spoluautorstve. Aj tieto práce odrážajú prekladateľsko-pedagogické kompetencie a ich metodológiu, kulturologické základy z antiky pre romanistov, otázky odborného prekladu románskych jazykov a pod. Niektoré práce študijného a metodického charakteru nadväzujú na grantové úlohy, ktorých zodpovednou riešiteľkou alebo členkou riešiteľského kolektívu inaugurančka bola, spomenieme hlavne granty KEGA (*Realie z antickej kultúry ako súčasť prípravy študentov translatologických odborov, Latinský jazyk a antická civilizácia formou e-learningu ako podpora dištančného štúdia pre hispanistov*) alebo VEGA (*Poemata de se ipso Gregora z Nazianzu, resp. Poemata moralia Gregora z Nazianzu*). Konštatujeme, že doterajšia pedagogická činnosť doc. Mgr. et Mgr. Adriány Ingrid Koželovej, PhD. spĺňa kritériá pre úspešné vymenúvacie konanie stanovené Filozofickou fakultou PU v Prešove a Prešovskou univerzitou v Prešove.

Vedecko-výskumná a expertízna činnosť

Z predložených materiálov inauguračného spisu vyplýva, že uchádzačka sa vo svojej vedecko-výskumnej činnosti venuje celému spektru filologických problémov, ktoré sú však združené do troch primárnych, vzájomne sa prelínajúcich a dopĺňajúcich problémových línií – historicko-literárnovednej, filologicko-prekladateľskej a kulturologickej. V nich sa odráža kontext a praktická adaptabilita súčasných románskych jazykov, hlavne francúzštiny a španielčiny, vo vzťahu k samotnému synchrónnemu a sčasti aj diachrónnemu skúmaniu, rovnako však k latinskej podstate týchto jazykov nielen ako uzavretých a súčasne dynamicky sa rozvíjajúcich systémov, ale aj k ich diachrónnemu dedičstvu v ich lingvokultúrnej zložke. To je vidieť, napríklad, v práci *Postkoloniálny text, faktor kultúr a jeho transfer* (2011), ktorý skúma problematiku zreteľného a jasne vyjadreného postkoloniálneho textu nevyhnutne sa formujúceho v prostredí hispano- a frankofónneho kultúrneho areálu. Autorka monografie doc. Koželová skúma semiotickú a kulturologickú stránku tohto javu i istý asimilačný tlak a hybridnosť takéhoto textu ako jeho najvýraznejší znak, postihnutie ktorého je nevyhnutné pri jeho samotnej analýze aj v komparatívnom pláne pri metodickej príprave prekladateľa a tlmočníka. Podobné dedičstvo kultúrneho priestoru na úrovni jazyka, kultúry, získania

potrebných jazykových kompetencií predostierajú analytické práce reflektujúce práve ostatne zmienené problémy – *Prekladateľské kompetencie v kontexte domácej translatológie* (2018) a *Preklad kultúrnych referencií z antiky a kultúrna kompetencia prekladateľa* (2017). Inaugurantka v nich podotýka, že súčasne s osvojením si základných prekladateľských praktík, kompetencií a zautomatizovaných zručností, je nevyhnutné dosiahnutie schopnosti translatológov implementárne sa podieľať na kritickom zhodnotení prekladu, na jeho kritike. V celom tomto kontexte v rámci vedeckého skúmania inaugurantky je nevyhnutné zdôrazniť jej neustály akcent k návratom k civilizačným, kulturologickým, antropologickým dokonca mytologickým koreňom, v rámci ktorých sa formovali súčasné znakové a semioticko-kultúrne systémy súčasných románskych jazykov. Doc. Koželová ich skúma nielen teoreticky, no automaticky problémové otázky exemplifikuje a aplikuje ich pre potreby prekladateľsko-tlmočnickej praxe, zohľadňuje a nabáda recipientov vyrovnávať sa s osobitosťami každej interkultúrnej komunikácie, samotným komunikačným procesom aj sociokultúrnymi rozdielmi, aby bola dosiahnutá a naplnená hlavná úloha prekladateľa, a to, „sprostredkovať text určený recipientovi v prijímajúcej kultúre tak, aby komunikácia medzi vysielajúcim a prijímajúcim prostredím fungovala“. Vo svojich vedecko-výskumných prácach doc. Koželová neustále vyhladáva, dôkladne analyzuje a akcentuje nevyhnutnosť dôsledného poznania ako jazykového systému, jeho štruktúry, tak aj kulturologických osobitostí, znalostí originálnych textov a pôvodných pomenovaní reálií v latinskom a gréckom jazyku, čo v konečnom dôsledku vplýva na vytvorenie čo najčistejšieho translátu ako z jazykovej, tak aj z kulturologickej stránky. Vzhľadom k týmto skutočnostiam je nevyhnutné zdôrazniť aj jej záujem a skúmanie diela Gregora Naziánskeho, resp. Gregora z Nazianzu, v tradícii východných cirkví známeho ako Gregor Bohoslov(ec). V spoluautorstve, aj samostatne, k tejto problematike publikovala doc. A. Koželová niekoľko vedeckých i popularizačných článkov, štúdií aj časť monografického výskumu. V nich autorka zohľadňuje literárno-historický i religiózny kontext, keďže veľký Kappadocijčan má pevné miesto po boku dvoch ďalších z trojice Veľkých byzantských hierarchov – Bazila Veľkého a Jana Zlatoústeho, poukazuje na jazykové, literárnovedné, prekladateľské a axiologické osobitosti textu, ktorý ponúka množstvo etických, morálnych, gnómických, eschatologických a dogmatických otázok v poetickom vyjadrení, čo predstavuje veľkú výzvu pre prekladateľa, ktorý dielo nielen transformuje do nového jazyka, ale je zároveň tvorcom nového – akoby palimpsestového textu a paralelne je vystavený do role jeho vykladača a komentátora.

Vo vzťahu k vedecko-výskumnej a expertíznej práci je nutné spomenúť riešiteľskú aktivitu, ktorá v prípade doc. A. Koželovej predstavuje zapojenie sa do 4, resp. 7 projektov, ktoré boli financované v rámci schém agentúr KEGA, VEGA a APVV. V tomto ohľade napĺňa požiadavku úspešného riešiteľa národného alebo medzinárodného projektu, výsledkom týchto aktivít sú práve zmienené monografické diela, štúdie a články vo vedeckých periodikách. Uchádzačka sa dlhodobo podieľa na expertíznej činnosti, bola členkou komisií pre rigorózne, dizertačné skúšky, zúčastňovala sa ako členka komisie aj štyroch habilitačných konaní, celkovo v piatich konaniach vystupovala v úlohe oponenta. Je posudzovateľkou zborníkov príspevkov z konferencií, učebných textov, monografických prác, zahraničných štúdií a podobne. Veľmi dôležitou súčasťou vedeckých aktivít je rozširovanie kontaktov, jej prednášková činnosť a stáže, medzi ktorými spomenieme hlavne študijné pobyty na univerzitách v Santiago de Compostela, v Clermont-Ferrand, na Université Bretagne Sud v Lorient, na Karlovej univerzite v Prahe, na Jihočeskej univerzite v Českých Budějoviciach alebo v lotyšskom Ventspils a pod.

Doc. A. Koželová je členkou odborovej komisie *Filológia* v skupine *Prekladateľstvo a tlmočníctvo*, členkou Opera translatologica, členkou redakčnej rady časopisov Neslovanské jazyky a literatúry a Jazyk a kultúra, rovnako aj členkou domácich asociácií FrancAvis – Association des enseignants universitaires slovaques francophones, SLAUŠ – Slovenská asociácia učiteľov španielčiny, Alliance française de Košice a takisto zahraničných Collectif FLE Paris IDF (Francúzsko), DICE – Centro Didáctico de Español (Španielsko).

Pri hodnotení minimálnych kritérií pre habilitačné konanie a konanie na vymenúvanie profesorov na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove, ktoré bolo schválené Vedeckou radou FF PU v Prešove môžeme konštatovať, že uchádzačka naplňa dané kritériá v plnom rozsahu. V inauguračnom spise predložila autorstvo 3 monografických prác oproti dvom požadovaným, pričom sa na ďalších monografických prácach podieľala ako spoluautorka. Spolu vykazuje 79 domácich, resp. 12 zahraničných publikácií v recenzovaných periodikách, oproti 20, resp. 15 požadovaným (t. j., domácim a zahraničným). Naplnila požiadavku na požadovaných 60 publikovaných vedeckých prác, 7 je evidovaných v databázach Web of Science a lebo Scopus. Na svoje práce a výstupy vedeckej a odbornej činnosti registruje uchádzačka 144 ohlasov (oproti 75 požadovaným), z ktorých je 39 zahraničných a 105 domácich, štyri sú evidované v indexovaných databázach WoS alebo Scopus.

Celkové hodnotenie

Po oboznámení sa s predloženým inauguračným spisom doc. Mgr. et Mgr. Adriány Ingrid Koželovej, PhD. konkludujeme, že predkladateľka spisu preukázala výsledky pedagogickej, vedecko-výskumnej, expertíznej činnosti, ktoré vyhovujú ako *všeobecne povinným kritériám*, *špecifickým povinným kritériám*, tak aj *špecifickým voliteľným kritériám* na získanie titulu profesor v odbore habilitačného konania a inauguračného konania *Filológia* na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove. Pôsobenie doc. A. Koželovej v oblasti románskych a klasických jazykov, prekladateľstva a tlmočníctva, jej publikačná činnosť, zapojenie sa do projektovej činnosti, výmenných stáží, konferencií, aktivít širšieho odborného, akademického, pedagogického a popularizačného kontextu v rámci klasickej filológie, španielskeho a francúzskeho jazyka je zárukou toho, že v osobe doc. Mgr. et Mgr. Adriány Ingrid Koželovej, PhD. spoznávame erudovaného vysokoškolského výskumného a tvorivého pracovníka, garanta príslušných odborov a programov, disponujúceho všetkými predpokladmi pre úspešné pokračovanie vo vedeckej a akademickej práci v pozícii vysokoškolského profesora.

Záver

Na základe uvedených skutočností možno konštatovať, že uchádzačka spĺňa všetky kritériá na vymenovanie za profesorku a po úspešnom inauguračnom konaní a splnení všetkých legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MŠVVaŠ SR č. 246/2019 Z. z. **odporúčam** vymenovať uchádzačku **doc. Mgr. et Mgr. Adriánu Ingrid Koželovú, PhD.** za profesorku v odbore habilitačného konania a inauguračného konania prekladateľstvo a tlmočníctvo.

V Prešove, dátum: 5. 1. 2023

prof. PhDr. Ľubomír Guzi, PhD.